

ศึกษานิเทศก์

คู่มือการปฏิบัติงาน

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

นายอุทัย ปัญญาโกณ
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

สารบัญ

หน้า

สารบัญ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของคู่มือ	2
บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์	2
งานตามขอบข่าย ภารกิจของกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา	3
ภารกิจ สาระความรู้ และ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	5
ขอบเขตหรือข้อจำกัดของคู่มือ	5
ขอบข่ายภารกิจ	6
กระบวนการในขั้นตอนการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน	8
กระบวนการในขั้นตอนการปฏิบัติงาน (เกี่ยวกับโครงการที่รับผิดชอบ)	9
กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงานด้านเอกสารและการโต้ตอบเอกสาร	10
กระบวนการในขั้นตอนการนิเทศติดตามฯ	11
ภาคผนวก	
คู่มือการนิเทศ	
แบบรายงานการนิเทศ	
อื่นๆ	

คู่มือการปฏิบัติงานของ นายอุทัย ปัญญาโกณีย์ ตำแหน่งศึกษานิเทศก์

ความเป็นมาและความสำคัญของคู่มือ

แนวคิด

จากการดำเนินการสำรวจระดับคุณธรรมและความโปร่งใสของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและนโยบายของผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑ ที่กำหนดให้ข้าราชการทุกคนในสังกัดต้องมีคู่มือการปฏิบัติงานเพื่อวัดระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน ที่สามารถตรวจสอบได้

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑ เป็นกลุ่มงานดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการพัฒนาระบบการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกันโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียน ทั้งในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา ในงานตามภารกิจของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาที่มีศึกษานิเทศก์แต่ละคนรับผิดชอบตามกรอบงานที่ได้รับมอบหมาย จึงต้องมีคู่มือการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์แต่ละบุคคล

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อใช้เป็นคู่มือในการปฏิบัติงานของนายอุทัย ปัญญาโกณีย์ ในการปฏิบัติราชการในฐานะของบุคลากรกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการ จัดการศึกษา

๒. เพื่อสร้างวัฒนธรรมคุณภาพของตนเองและของกลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา

๓. เพื่อประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจแก่ครูและบุคลากรทางการศึกษาในบทบาท หน้าที่ และภารกิจของศึกษานิเทศก์

บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์

๑. งานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบตามมาตรฐานตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ทุกคน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต ๑ ปฏิบัติหน้าที่ เกี่ยวกับงานวิชาการและงานนิเทศการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ดังนี้

๑.๑ งานนิเทศการศึกษา โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จัดกระบวนการเรียนรู้ มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา พัฒนาการวัดและ ประเมินผลการศึกษา พัฒนาสื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

๑.๒ การศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อจัดทำเป็นเอกสาร คู่มือและสื่อใช้ในการปฏิบัติงาน และ เผยแพร่ให้ครูได้ใช้ในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอน

๑.๓ การวิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการ พัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานและเผยแพร่แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้สนใจทั่วไป

๑.๔ การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผนการ นิเทศและการพัฒนางานวิชาการ

๑.๕ ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๒. งานตามขอบข่าย ภารกิจของกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต ๑ เป็นกลุ่มงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาวิเคราะห์วิจัยติดตามตรวจสอบและ ประเมินผลการพัฒนาระบบบริหารและจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและ จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยยึดโรงเรียนเป็นฐานส่งผลให้ผู้เรียนทั้งใน ระบบนอกระบบและตามอัธยาศัย เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา โดยปฏิบัติ หน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการและงานนิเทศการศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐานศึกษาค้นคว้า ทางวิชาการและวิเคราะห์วิจัยติดตามตรวจสอบและประเมินผลเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้มี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมายโดยให้มีความรู้ ความเข้าใจในหลักการนิเทศ การศึกษาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้การวัดการประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาระบบ คู่มือช่วยเหลือครูและผู้เรียนในระดับสูงมีความสามารถในการวางแผนการนิเทศการศึกษางานวิชาการงาน ติดตามตรวจสอบประเมินผลการจัดการศึกษาและจัดทำรายงานโดยแสดงให้เห็นว่าการวิจัยและพัฒนา สร้างองค์ความรู้ใหม่เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาการนิเทศการศึกษามีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางมีการ ถวายทอดและได้รับการยอมรับและมีการพัฒนาตนและพัฒนาวิชาชีพมีเทคนิคขั้นสูงในการนิเทศอย่างมี ประสิทธิภาพประสิทธิผลสามารถพัฒนานวัตกรรมการนิเทศการศึกษาจนเป็นแบบอย่างแก่วิชาชีพส่งผลให้ครู และบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษาสามารถจัดกระบวนการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้มีวินัยคุณธรรมจริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ

ภารกิจ สาระความรู้ และ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

๑. การนิเทศการศึกษา ได้แก่ หลักการและรูปแบบการนิเทศวิธีการและกระบวนการนิเทศกลยุทธ์ การนิเทศการศึกษาใน เรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์การนิเทศการศึกษา การสร้างทักษะในการนิเทศ การใช้

กลยุทธ์ในการนิเทศ การนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศ การควบคุมและการประเมินเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาการนิเทศภายในโดยสามารถวิเคราะห์วิจัยส่งเสริมให้ข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ติดตามประเมินผลและรายงานผลการจัดกระบวนการเรียนรู้การสอนและการบริหารจัดการการศึกษาประสานสนับสนุนและเผยแพร่ผลงานด้านการนิเทศการศึกษาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เทคนิคการนิเทศได้อย่างหลากหลายด้านความเป็นกัลยาณมิตร

๒. นโยบายและการวางแผนการศึกษา ได้แก่ ระบบและทฤษฎีการวางแผน บริบททาง เศรษฐกิจ สังคมและการเมืองไทยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา แผนการศึกษาระดับชาติและระดับต่างๆ การวิเคราะห์และกำหนดนโยบายการศึกษา การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและประเมินนโยบายการศึกษา โดยสามารถให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและรายงานผลเพื่อจัดทำนโยบายแผนและการติดตามประเมินผลด้านการศึกษา ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายและการวางแผนดำเนินงาน และการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งให้เกิดผลดีคุ้มค่าต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาสังคมและสิ่งแวดล้อม

๓. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การสร้างหลักสูตรสถานศึกษา หลักการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาการศึกษา การวัดและการประเมินผล การจัดการศึกษาพิเศษ โดยสามารถให้คำแนะนำ คำปรึกษา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาธิตแนะนำครูให้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพของผู้เรียนประเมินหลักสูตร และการนำหลักสูตรไปใช้

๔. การประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การบริหารคุณภาพ การประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษา กระบวนการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถศึกษาวิเคราะห์ วิจัย การจัดทำมาตรฐาน และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยนิเทศกำกับ ติดตามและประเมินผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ให้คำปรึกษาข้อเสนอแนะและการวางระบบการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและพร้อมรับการประเมินภายนอก

๕. การบริหารจัดการการศึกษา ได้แก่ หลักและระบบขอบข่ายการจัดการศึกษา หลักการ บริหารจัดการการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การปฏิรูปการศึกษา กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยสามารถให้คำปรึกษาแนะนำการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการนิเทศ การบริหารจัดการสถานศึกษาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ บริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

๖. การวิจัยทางการศึกษา ได้แก่ ระเบียบวิธีวิจัย กระบวนการวิจัย การนำผลการวิจัยไปใช้ โดยสามารถให้คำแนะนำ ปรึกษาเกี่ยวกับการนำกระบวนการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน

สอน ให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนดำเนินการวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านการเรียนรู้และการจัดการศึกษา

๗. กลวิธีการถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานทางวิชาการ ได้แก่ กลวิธีการนำเสนอความรู้แนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การเขียนรายงาน บทความ ผลงาน ผลการศึกษา ค้นคว้า ฯลฯ การวิเคราะห์ วิจัยผลงานวิชาการอย่างสร้างสรรค์โดยสามารถเขียนเอกสารทางวิชาการประเภทต่างๆ แนะนำและให้คำปรึกษาการเขียนเอกสารทางวิชาการแก่คุณครูและบุคลากรทางการศึกษานำเสนอความรู้แนวคิด ทฤษฎีด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสมต่อการเรียนรู้

๘. การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ หลักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระบบมัลติมีเดียแบบปฏิสัมพันธ์ สำนักงานอัตโนมัติ โดยสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการพัฒนาตนและการพัฒนางานได้อย่างเหมาะสม ให้คำปรึกษาแนะนำการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา

๙. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ ได้แก่ คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ จรรยาบรรณของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยปฏิบัติตามจรรยาบรรณของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ มีหลักธรรมในการนิเทศและประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผู้ปฏิบัติมีแนวทางในการปฏิบัติงานด้านการนิเทศติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาในส่วนตัวตนเอง รับผิดชอบ และสามารถดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษาหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การวัด การประเมินผลการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือครูและนักเรียน อย่างเป็นระบบ เข้าใจในภาพรวมของงานที่จะต้องปฏิบัติ ตลอดจนสามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

ขอบเขตหรือข้อจำกัดของคู่มือ

เนื่องจากการปฏิบัติงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ในปัจจุบัน มีหน้าที่ความรับผิดชอบที่หลากหลาย ล้วนเกี่ยวข้องกับกลุ่มงานและบุคคลต่างๆ ในทุกด้าน ซึ่งคู่มือการปฏิบัติงานตำแหน่งศึกษานิเทศก์ฉบับนี้ จะเน้นเฉพาะในส่วนที่มีหน้าที่ความรับผิดชอบ ให้เกิดประสิทธิภาพตามวัตถุประสงค์ขององค์กรเท่านั้น

ขอบข่ายภารกิจ

ขอบข่ายภารกิจของนายอุทัย ปัญญาโกณู ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ ปฏิบัติหน้าที่และรับผิดชอบ ดังนี้

๑. ปฏิบัติหน้าที่ศึกษานิเทศก์กลุ่มงานส่งเสริมและพัฒนาการประกันคุณภาพการศึกษา
๒. ปฏิบัติหน้าที่ศึกษานิเทศก์เครือข่ายขยายคุณภาพการศึกษาอำเภอดอยสะเก็ด
๓. รับผิดชอบสาระหลักสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สาระรองภาษาต่างประเทศ
๔. งานวิเคราะห์และจัดทำมาตรฐานการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
๕. งานวิเคราะห์วิจัยเกี่ยวกับรูปแบบ เทคนิค และวิธีการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา
๖. งานประสานงานและส่งเสริมการพัฒนาแก่สถานศึกษาในการประเมินคุณภาพภายนอก
๗. งานส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมโครงการโรงเรียนวิถีพุทธ,โครงการโรงเรียนคุณธรรม
๘. งานส่งเสริมค่านิยมหลัก ๑๒ ประการ
๙. งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย โครงการ “นวัตกรรมสร้างคนดีสู่สังคม”

๑๔. งานนิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลระบบบริหารและการจัดการศึกษา การดูแลช่วยเหลือและรับผิดชอบโรงเรียนเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาอำเภอโดยสะกัด รวม ๖ โรงเรียน ดังนี้

๑. โรงเรียนชลประทานผาแตก	๒. โรงเรียนบ้านลวงเหนือ
๓. โรงเรียนบ้านแม่ดอกแดง	๔. โรงเรียนบ้านป่าป้อ
๕. โรงเรียนบ้านร่องชี่เหล็ก	๖. โรงเรียนบ้านสันทราย

กระบวนการงานในขั้นตอนการจัดทำ

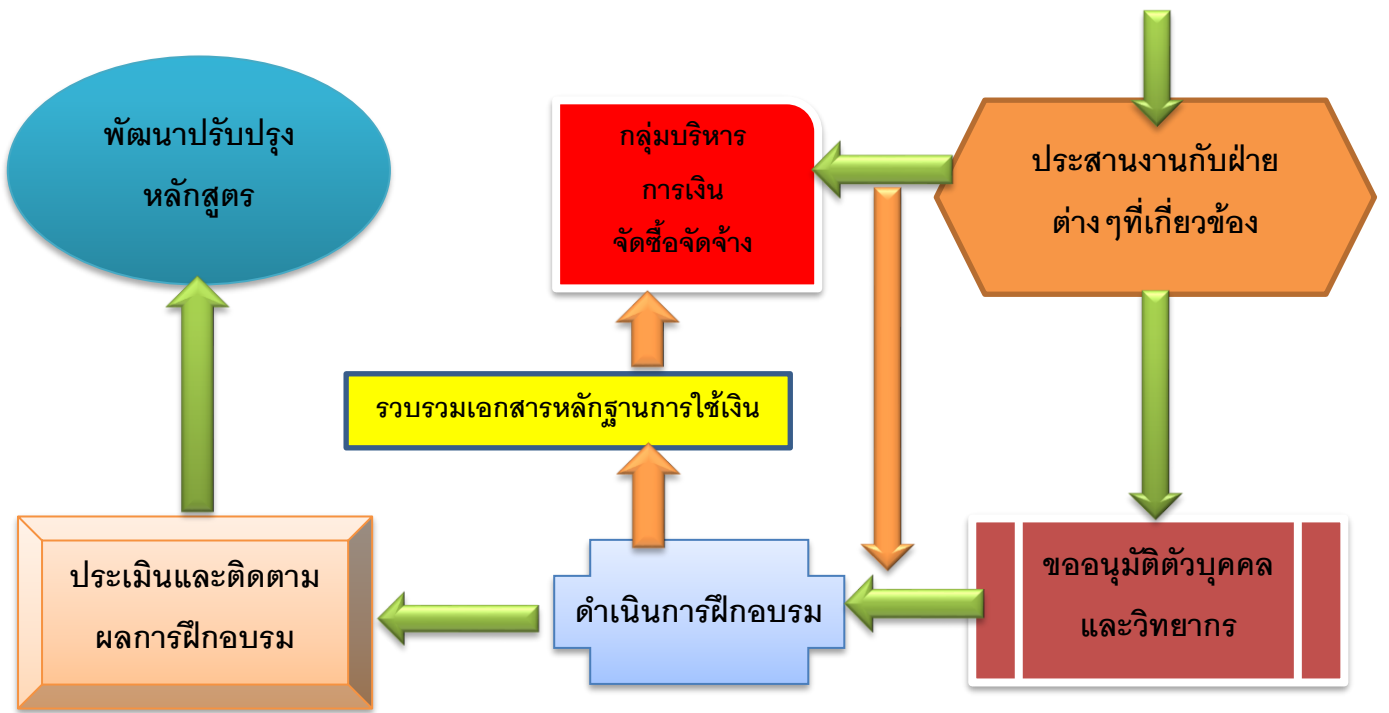
คู่มือการปฏิบัติงาน

Flow Chart แสดงกระบวนการจัดทำคู่มือการปฏิบัติงาน
ของ นายอุทัย ปัญญาโกณู ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ

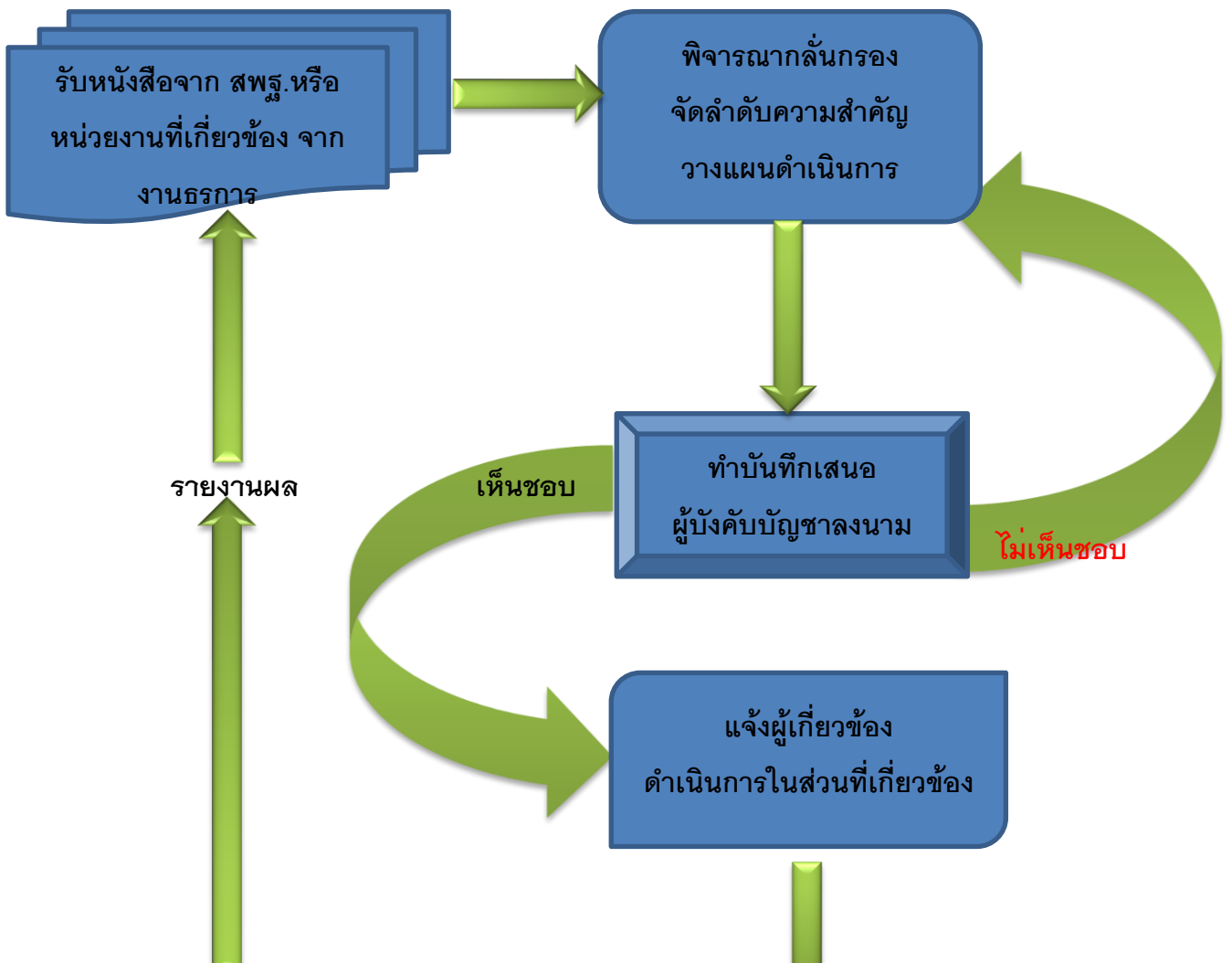
(การสร้างหลักสูตร , การกำหนดโครงการฝึกอบรม, การบริหารโครงการฝึกอบรม, การประเมินผลและติดตามผลการฝึกอบรมต่างๆของนายอุทัย ปัญญาโกณู

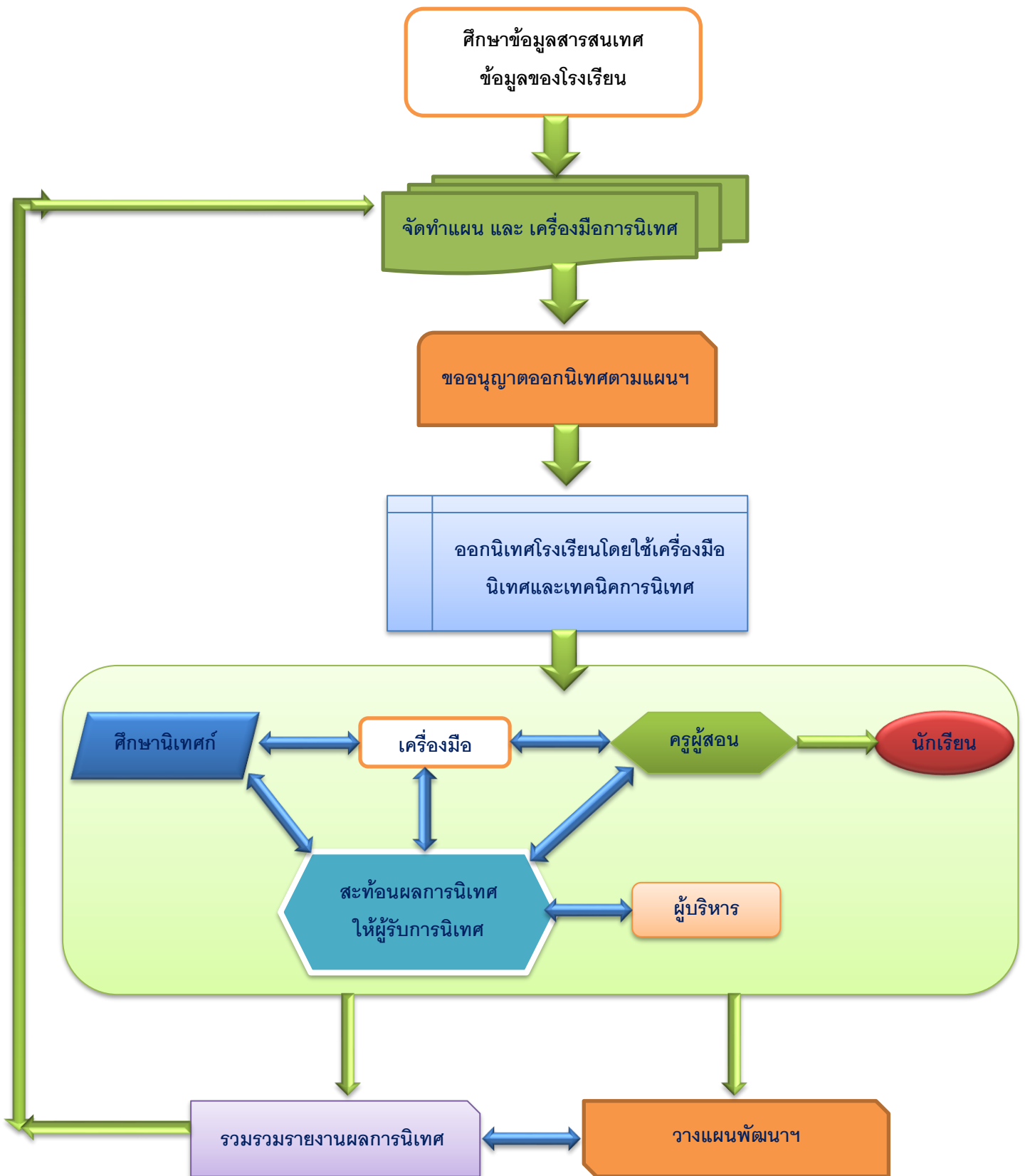

กระบวนการขั้นตอนการปฏิบัติงาน

ด้านเอกสารและการโต้ตอบเอกสารตามคู่มือปฏิบัติงาน ของ นายอุทัย ปัญญาโกณ

กระบวนการงานในขั้นตอนการนิเทศติดตามและประเมินผลโรงเรียนในความรับผิดชอบ

ตอนที่ 2 การประเมินความพึงพอใจและข้อเสนอแนะของผู้ขอรับบริการทางวิชาการ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความข้างล่างนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นว่าตรงกับความพึงพอใจของท่าน

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. ความพึงพอใจต่อกระบวนการ/ขั้นตอนการให้บริการ						
1	ขั้นตอนการนิเทศไม่ซับซ้อนเข้าใจงาน					
2	การนิเทศมีความถูกต้องรวดเร็ว					
3	ระยะเวลาในการนิเทศเหมาะสม					
4	มีการนิเทศอย่างเป็นกัลยาณมิตร					
5	มีการให้บริการตามลำดับ ก่อน-หลัง อย่างยุติธรรมและเป็นระบบ					
2. ความพึงพอใจต่อศึกษานิเทศก์ผู้ให้บริการ						
1	มีความสุภาพเรียบร้อยเป็นมิตร					
2	มีความกระตือรือร้น เอาใจใส่ เต็มใจให้บริการ					
3	ให้คำแนะนำหรือตอบข้อซักถามได้เป็นอย่างดี					
4	ให้คำอธิบาย ชัดเจน ตรงประเด็น					
5	ดำเนินการนิเทศอย่างเป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติ					

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะและความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

◆ ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ◆

คู่มือการปฏิบัติงาน

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 1